

3. 10. 2006

ID: 43702

Náhrada za ztížení společenského uplatnění

Zvýšení náhrady za ztížení společenského uplatnění nad vyhláškou č. [32/1965](#) Sb., stanovený limit je přípustné podle § 7 odst. 3 vyhlášky pouze ve zcela výjimečných případech hodných mimořádného zřetele, kdy možnosti poškozeného jsou velmi výrazně omezeny či zcela ztraceny ve srovnání s vysokou a mimořádnou úrovní jeho kulturních, sportovních či jiných aktivit v době před vznikem škody.

(Rozsudek Nejvyššího soudu České republiky sp.zn. 25 Cdo 847/2004, ze dne 31.8.2004)

Nejvyšší soud České republiky rozhodl v právní věci žalobce V. V., zastoupeného advokátem, proti žalovanému D. p. h. m. P., a. s., za účasti K. p., a. s., jako vedlejšího účastníka na straně žalovaného, o 363.000,- Kč, vedené u Obvodního soudu pro Prahu 9 pod sp. zn. 9 C 60/2003, o dovolání žalovaného proti rozsudku Městského soudu v Praze ze dne 8. října 2003, č. j. 62 Co 312/2003 - 43, tak, že rozsudek Městského soudu v Praze ze dne 8. 10. 2003, č. j. 62 Co 312/2003 - 43, a rozsudek Obvodního soudu pro Prahu 9 ze dne 30. 5. 2003, č. j. 9 C 60/2003 - 28, se vyjma výroku ohledně částky 3.000,- Kč zrušují a věc se v tomto rozsahu vrací Obvodnímu soudu pro Prahu 9 k dalšímu řízení; jinak se dovolání odmítá.

Z odůvodnění :

Obvodní soud pro Prahu 9 rozsudkem ze dne 30. 5. 2003, č. j. 9 C 60/2003 - 28, uložil žalovanému povinnost zaplatit žalobci částku 363.000,- Kč a rozhodl o náhradě nákladů řízení ve vztahu mezi účastníky a o soudním poplatku. Rozhodl tak o nároku žalobce na náhradu za ztížení společenského uplatnění v částce 360.000,- Kč jako desetinásobku základního bodového ohodnocení podle § 7 odst. 3 vyhl. č. [32/1965](#) Sb., ve znění pozdějších předpisů, a v částce 3.000,- Kč jako nákladů za vypracování znaleckého posudku, odůvodněný tím, že dne 12. 12. 2000 se žalobce stal účastníkem dopravní nehody, při níž utrpěl těžká zranění (zlomeninu pánve a oboustrannou sériovou zlomeninu žeber) s trvalými následky, které jej omezují ve všech stránkách života. Soud prvního stupně vycházel ze zjištění, že dopravní nehodu, jež byla předmětem šetření Policie ČR, zavinil zaměstnanec žalovaného A. S., který při řízení tramvajové soupravy jel tak neopatrně, že zachytil žalobce na přechodu pro chodce; trestní stíhání vedené proti jmenovanému bylo podmíněně zastaveno pravomocným usnesením státního zástupce Obvodního státního zastupitelství pro P. ze dne 27. 2. 2001, č. j. 3 Zt 108/2001 - 2. Dále vzal soud za prokázané (a mezi účastníky nesporné), že vedlejší účastník vyplatil žalobci - vedle náhrady za bolestné, za úslou mzdu, za věcnou škodu - náhradu za ztížení společenského uplatnění v částce 72.000,- Kč [(tj. za základní bodové ohodnocení stanovené lékařskými posudky po úpravě vedlejší účastníkem na 1200 bodů, jak vyplývá z jeho zprávy ze dne 12. 12. 2000 (soud nesprávně uvedl 1650 bodů) a další zvýšení o 100 % podle § 6 odst. 2 vyhl. č. [32/1965](#) Sb., ve znění pozdějších předpisů]. Při posuzování uplatněného nároku na další odškodnění za ztížení společenského uplatnění podle § 7 odst. 3 cit. vyhlášky vycházel soud z lékařských posudků a zpráv z oboru alergoimunologie (ze dne 2. 3. 2003 a ze dne 6. 3. 2003), podle kterých základní počet bodů činí 250, a z nichž dále zjistil, že žalobce je dlouhodobě léčen pro úrazu z roku 2000 s diagnózou polynosis a poúrazovým astmatem bronchiale, z oboru ortopedie ze dne 20. 1. 2002, jímž základní počet bodů byl stanoven na 200, z oboru psychiatrie, a to posudku psychiatrického centra P. ze dne 19. 8. 2002 a z lékařské zprávy, podle kterých základní počet bodů činí 600, a z nichž vyplynulo, že žalobce má psychické potíže, je trvale subdepresivní, vrací se mu traumatický zážitek, má noční můry a uvědomuje si trvale sníženou kvalitu svého života, a ze znaleckém posudku z oboru posudkového lékařství ze dne 13. 12. 2002, jímž základní počet bodů činí 900. Z výpovědi svědků - žalobcovy manželky a jeho přítele J. A. - bylo dále zjištěno, že žalobce před úrazem aktivně sportoval, jezdil na kole, lyžoval, hrál stolní tenis a badminton, avšak po úraze již žádnou z těchto aktivit vykonávat nemůže, má problémy s dýcháním, je unavený a bolí ho nohy, nemůže vypomáhat v domácnosti ani při pracích na chatě, ztratil zájem navštěvovat kulturní představení, má problémy se spaním, depresivní stavy a léčí se na psychiatrii. Po úraze se změnil i jeho povahové vlastnosti, je apatický nebo má výbuchy vznětlivosti, nevěnuje se ani svým dalším dřívějším koníčkům, a to genealogii, historii, kultuře a četbě. Tak jako před úrazem sice pracuje jako poradce v pojišťovnictví, avšak jeho pracovní výkon v důsledku fyzických a psychických problémů poklesl, a nastala u něj i citelná ztráta příjmů. Soud prvního stupně dovodil, že v daném případě jsou dány důvody mimořádného zřetele hodné podle § 7 odst. 3 vyhl. č. [32/1965](#) Sb., ve znění pozdějších předpisů, které umožňují navýšení základního

bodového ohodnocení za ztížení společenského uplatnění na desetinásobek. Přihlédl přitom k okolnosti, že rozsáhlé poškození zdraví, které žalobce utrpěl v produktivním věku, znamenalo pro něj zásadní životní omezení v osobním, společenském, profesním a kulturním životě i v zájmovém a sportovním vyžití, a zohlednil i jeho přetrvávající potíže psychické. Vzhledem k tomu, že vedlejší účastník vyplatil žalobci částku 72.000,- Kč, žalobě v plném rozsahu vyhověl, a to včetně částky 3.000,- Kč, kterou zaplatil za znalecký posudek z oboru posudkového lékařství.

K odvolání žalovaného Městský soud v Praze rozsudkem ze dne 8. 10. 2003, č. j. 62 Co 312/2003 - 43, rozsudek soudu prvního stupně potvrdil a rozhodl o náhradě nákladů odvolacího řízení. Odvolací soud vycházel ze skutkových zjištění soudu prvního a dospěl ke shodnému závěru, že rozsahu pौरазového omezení žalobce v životě a ve společnosti odpovídá podle § 7 odst. 3 vyhl. č. [32/1965](#) Sb., ve znění pozdějších předpisů, odškodnění za ztížení společenského uplatnění v požadované výši. Žalobce sice nebyl vrcholovým sportovcem, příp. vysoce zapojen v kulturním životě, nelze však odhlédnout od skutečnosti, že úraz, který nezavinil, ani se na jeho způsobení nepodílel, utrpěl v produktivním věku, a důsledkem něho je značně omezen ve všech stránkách svého života, včetně psychické oblasti.

Proti tomuto rozsudku odvolacího soudu podal žalovaný dovolání, jehož přípustnost dovozuje z ust. § 237 odst. 1 písm. c) a odst. 3 o. s. ř., a podává je z důvodu podle ust. § 241a odst. 2 písm. b) o. s. ř. S poukazem na judikaturu Nejvyššího soudu (např. rozsudek sp. zn. 1 Cz 60/88 a sp. zn. 25 Cdo 1412/2001) a ve shodě se stanoviskem vedlejšího účastníka má za to, že navýšení odškodnění v takovém rozsahu, jak bylo v daném případě přiznáno, se týká případů mimořádného zřetele, kdy kulturní, sportovní či jiné zapojení poškozeného bylo před poškozením na vysoké úrovni a mimořádné, a tudíž se vztahuje na vrcholové sportovce nebo umělce, kteří následkem úrazu již nemohou svou vrcholovou činnost provozovat, což v posuzované věci z výpovědi svědků - manželky žalobce a jeho přítele J. A. nebylo prokázáno. Navrhl, aby rozsudek odvolacího soudu byl zrušen a aby mu věc byla vrácena k dalšímu řízení.

Nejvyšší soud jako soud dovolací (§ 10a o. s. ř.) po zjištění, že dovolání bylo podáno včas, osobou k tomu oprávněnou, účastníkem řízení, řádně zastoupeným advokátem, přezkoumal napadený rozsudek odvolacího soudu podle § 242 o. s. ř. a nejprve se zabýval přípustností dovolání.

Dovoláním lze napadnout pravomocná rozhodnutí odvolacího soudu, pokud to zákon připouští (§ 236 odst. 1 o. s. ř.).

Podmínky přípustnosti dovolání proti rozsudku odvolacího soudu upravuje ustanovení § 237 o. s. ř.

Podle § 237 odst. 1 o. s. ř. je dovolání přípustné proti rozsudku odvolacího soudu a proti usnesení odvolacího soudu, jimiž bylo změněno rozhodnutí soudu prvního stupně ve věci samé [písm. a)], jimiž bylo potvrzeno rozhodnutí soudu prvního stupně, kterým soud prvního stupně rozhodl ve věci samé jinak než v dřívějším rozsudku (usnesení) proto, že byl vázán právním názorem odvolacího soudu, který dřívější rozhodnutí zrušil [písm. b)], jimiž bylo potvrzeno rozhodnutí soudu prvního stupně, jestliže dovolání není přípustné podle ustanovení písm. b) a dovolací soud dospěje k závěru, že napadené rozhodnutí má ve věci samé po právní stránce zásadní význam [písm. c)].

Podle § 237 odst. 2 písm. a) o. s. ř. dovolání podle odstavce 1 není přípustné ve věcech, v nichž dovoláním dotčeným výrokem bylo rozhodnuto o peněžitém plnění nepřevyšujícím 20.000,- Kč a v obchodních věcech 50.000,- Kč; k příslušenství pohledávky se přitom nepřihlíží.

Rozhodnutí odvolacího soudu má po právní stránce zásadní význam zejména tehdy, řeší-li otázku, která v rozhodování dovolacího soudu dosud nebyla vyřešena nebo která je odvolacími soudy nebo dovolacím soudem rozhodována rozdílně, nebo řeší-li právní otázku v rozporu s hmotným právem (§ 237 odst. 3 o. s. ř.).

Protože potvrzujícím výrokem rozsudku odvolacího soudu bylo rozhodnuto o dvou samostatných nárocích žalobce (o nároku na zaplacení náhrady za ztížení společenského uplatnění ve výši 360.000,- Kč a o nároku na zaplacení částky 3.000,- Kč, kterou vynaložil na vypracování znaleckého posudku), je přípustnost dovolání ohledně každého z těchto nároků třeba zkoumat samostatně, i když o nich bylo odvolacím soudem rozhodnuto jedním výrokem.

Pokud jde o výrok, jímž byl co do částky 3.000,- Kč rozsudek soudu prvního stupně potvrzen, je přípustnost dovolání vyloučena ustanovením § 237 odst. 2 písm. a) o. s. ř., neboť tímto dovoláním dotčeným výrokem bylo rozhodnuto o peněžitém plnění nepřevyšujícím 20.000,- Kč. Nejvyšší soud proto dovolání žalovaného proti tomuto výroku odmítl [§ 243b odst. 5 a § 218 písm. c) o. s. ř.].

Přípustnost dovolání proti vyhovujícímu výroku rozsudku odvolacího soudu ve věci samé ohledně částky 360.000,- Kč lze posuzovat jen z hlediska ust. § 237 odst. 1 písm. c) o. s. ř.

Nesprávné právní posouzení věci ve smyslu § 241a odst. 2 písm. b) o. s. ř., které dovolatel namítá, může spočívat v tom, že soud na správně zjištěný skutkový stav věci aplikoval nesprávný právní předpis nebo že správně použitý právní předpis nesprávně vyložil, případně jej na daný skutkový stav nesprávně aplikoval.

Dovolací soud dospěl v daném případě k závěru, že otázkou zásadního právního významu ve smyslu ust. § 237 odst. 3 o. s. ř. je výklad ust. § 7 odst. 3 vyhl. č. [32/1965](#) Sb., o odškodňování bolesti a ztížení společenského uplatnění, ve znění vyhl. č. [84/1967](#) Sb., vyhl. č. [76/1981](#) Sb. a vyhl. č. [54/1993](#) Sb. (dále jen „vyhlášky“), které odvolací soud nesprávně vyložil a aplikoval; dovolání proti potvrzujícímu výroku rozsudku odvolacího soudu ohledně částky 360.000,- Kč je tak přípustné.

Podle § 4 odst. 1 vyhlášky ztížení společenského uplatnění se odškodňuje, jestliže poškození na zdraví má prokazatelně nepříznivé důsledky pro životní úkony poškozeného, pro uspokojování jeho životních a společenských potřeb nebo pro plnění jeho společenských úkolů (dále jen „následky“). Odškodnění za ztížení společenského uplatnění musí být přiměřené povaze následků a jejich předpokládanému vývoji, a to v rozsahu, v jakém jsou omezeny možnosti poškozeného uplatnit se v životě a ve společnosti.

Při odškodňování ztížení společenského uplatnění se vychází ze základního počtu bodů, kterým bylo toto ztížení ohodnoceno v lékařském posudku (srov. § 6 odst. 1 vyhlášky). Podle ust. § 6 odst. 2 vyhlášky částka odpovídající základnímu počtu bodů zjištěnému lékařem se přiměřeně zvýší až na dvojnásobek podle předpokladů, které poškozený ve věku, ve kterém byl poškozen na zdraví, měl pro uplatnění v životě a ve společnosti a které jsou v důsledku poškození omezeny nebo ztraceny. Těmito předpoklady se rozumí zejména možnost uplatnit se v životě rodinném, politickém, kulturním a sportovním a možnost volby povolání a dalšího sebevzdělávání; přitom se přihlíží k tomu, zda jde o muže nebo ženu, a při odstranitelnosti trvalých následků také k upozornění lékaře podle § 10.

Podle § 7 odst. 1 vyhlášky se výše odškodnění za bolest a za ztížení společenského uplatnění určuje částkou 30,- Kč za jeden bod. Celková výše odškodnění za bolest a za ztížení společenského uplatnění z jednoho poškození zdraví nesmí přesáhnout částku 120.000,- Kč; z toho odškodnění za bolest nesmí přesáhnout částku 36.000,- Kč, a to ani s připočtením odškodnění podle § 3 odst. 2 (§ 7 odst. 2 vyhlášky). Ve zvlášť výjimečných případech hodných mimořádného zřetele může soud odškodnění přiměřeně zvýšit, a to i nad stanovené nejvyšší výměry odškodnění (§ 7 odst. 3 vyhlášky).

Náhrada za ztížení společenského uplatnění určená na základě počtu bodů stanovených lékařem představuje jednorázové odškodnění za prokazatelně nepříznivé důsledky pro životní úkony poškozeného, pro uspokojování jeho životních a společenských potřeb a pro plnění jeho společenských úkolů (§ 4 odst. 1 vyhlášky). Nelze přehlížet, že již samo základní bodové ohodnocení (§ 6 odst. 1 vyhlášky) zohledňuje okolnost, že poškozený je vlivem následků utrpěného zranění omezen ve svých možnostech, např. volby povolání, volby životního partnera a dalších způsobů osobního uplatnění, v možnostech účastnit se kulturní a sportovní činnosti či v jiných formách společenského uplatnění. Přiměřené zvýšení podle § 6 odst. 2 vyhlášky (až na dvojnásobek) pak předpokládá existenci dalších skutečností umožňujících závěr, že omezení poškozeného nelze vyjádřit jen základním odškodněním; dopadá na případy, kdy konkrétní skutečnosti vyplývající ze srovnání zdravotního stavu před a po zranění umožňují závěr, že základní odškodnění nepostačuje ke kompenzaci důsledků zhoršeného zdravotního stavu pro životní úkony poškozeného nebo pro uspokojování a plnění jeho životních a společenských potřeb a úkolů.

Zvýšení náhrady nad vyhláškou stanovený limit je pak přípustné podle § 7 odst. 3 vyhlášky pouze ve zcela výjimečných případech hodných mimořádného zřetele, kdy možnosti poškozeného jsou velmi výrazně omezeny či zcela ztraceny ve srovnání s vysokou a mimořádnou úrovní jeho kulturních, sportovních či jiných aktivit v době před vznikem škody (srov. rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 31. 10. 1988, sp. zn. 1 Cz 60/88, uveřejněný pod č. 10 Sbirky soudních rozhodnutí a stanovisek, roč. 1992). Z uvedených závěrů, k nimž rozhodovací praxe již v minulosti dospěla a které jsou přijímány i v současné době, však odvolací soud v posuzované věci důsledně nevycházel.

Z hlediska skutkového stavu bylo v dané věci zjištěno, že žalobce utrpěl vážný úraz v produktivním věku (v 50 letech), nadále pracuje v pojišťovnictví jako poradce, jeho pracovní výkon však v důsledku fyzických a psychických problémů poklesl. Je vyřazen ze sportovního a kulturního života, nemůže provádět domácí práce, ztratil zájem o své další koníčky a má potíže též v psychické oblasti, neboť všechna omezení vnímá velmi silně. Dále z obsahu spisu vyplývá, že vedlejší účastník vyplatil žalobci - po úpravě základního bodového ohodnocení na 1200 bodů, jak vyplývá z jeho zprávy ze dne 12. 12. 2000 -náhradu za ztížení společenského uplatnění ve výši 36.000,- Kč a další zvýšení o 100 % podle § 6 odst. 2 vyhl. č. [32/1965](#) Sb., ve znění pozdějších předpisů, celkem tedy částku 72.000,- Kč.

Za tohoto skutkového stavu lze sice odvolacímu soudu přisvědčit, že v důsledku úrazu, k němuž u žalobce došlo při

dopravní nehodě dne 12. 1. 2000, kdy utrpěl vážná poranění s trvalými následky, je žalobce značně omezen ve všech oblastech svého života, včetně toho, že má i problémy psychického rázu, a jde o výjimečný případ hodný mimořádného zřetele podle § 7 odst. 3 vyhlášky, avšak přesto se nelze ztotožnit s názorem, že je namíste zvýšení odškodnění za ztížení společenského uplatnění o další desetinásobek základního bodového ohodnocení (celkem tedy na dvanáctinásobek). Prokazatelně nepříznivé důsledky poškození zdraví žalobce s trvalými následky byly žalobci vedlejším účastníkem odškodněny ve výši základního bodového ohodnocení podle § 4 odst. 1 vyhlášky a byla mu poskytnuta i další náhrada za ztížení společenského uplatnění podle § 6 odst. 1 vyhlášky o dalších 100 % základu, z čehož je zřejmé, že byla zohledněna okolnost, že základní odškodnění nepostačovalo ke kompenzaci důsledků jeho zhoršeného zdravotního stavu (a to i v oblasti psychické) a že je vlivem následků utrpěného úrazu oproti stavu před zraněním omezen v osobním a rodinném životě, v možnostech účastnit se kulturní a rekreační sportovní činnosti a i v řadě dalších osobních aktivit. Tak výrazné zvýšení náhrady za ztížení společenského uplatnění je vyhrazeno případům, kdy pro následky úrazu je poškozený téměř vyřazen ze života a kdy jeho předpoklady k uplatnění ve společnosti jsou téměř ztraceny (u žalobce jsou jen omezeny), není schopen se sám obsloužit apod. Právní posouzení věci odvolacím soudem proto není správné a uplatněný dovolací důvod podle § 241a odst. 2 písm. b) o. s. ř. byl tudíž naplněn, neboť v dané věci nelze mít za to, že by zvýšení základního odškodnění za ztížení společenského uplatnění o další desetinásobek podle § 7 odst. 3 vyhlášky vystihovalo rozsah, v jakém je žalobce pro trvalé následky úrazu omezen v dalším životě a ve svém uplatnění ve společnosti ve srovnání s případy, kdy např. u mladého člověka došlo k velmi výraznému omezení či ke ztrátě jeho možností v porovnání s jeho vysokou a mimořádnou úrovní jeho kulturních, sportovních či jiných aktivit v době před vznikem škody; na soudu proto bude znovu zvážet rozsah žalobcových omezení v dalším životě a v jeho uplatnění ve společnosti a s ohledem na to odškodnění přiměřeně zvýšit nad stanovené nejvyšší výměry odškodnění (§ 7 odst. 3 vyhlášky).

Nelze-li dospět k závěru, že rozsudek dovolacího soudu je v dovoláním napadeném výroku správný, dovolací soud jej v tomto rozsahu a v závislých výrociích o nákladech řízení zrušil a věc vrátil odvolacímu soudu k dalšímu řízení (§ 243b odst. 2 věta za středníkem o. s. ř.). Protože důvody, pro které byl rozsudek odvolacího soudu v uvedené části zrušen, platí i na rozsudek soudu prvního stupně, zrušil dovolací soud v této části i tento rozsudek a věc v tomto rozsahu vrátil Obvodnímu soudu pro Prahu 9 k dalšímu řízení (§ 243b odst. 3 věta za středníkem o. s. ř.).

© EPRAVO.CZ - Sbíрка zákonů, judikatura, právo | www.epravo.cz

Další články:

- [Jistota](#)
- [Insolvenční řízení](#)
- [Exekuce](#)
- [Započtení](#)
- [Reorganizace](#)
- [Soudní poplatky \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Spotřebitel \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Správa společné věci \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Správní řízení \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Vylučovací žaloba \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Promlčení, insolvence](#)